

OSOBE S INVALIDITETOM U MEDIJSKOJ I MODNOJ INDUSTRIJI A što je s vidljivošću u medijima?

GASTRO KUTAK Prikaži sve članke

Nastojeći saznati koliko je osoba s invaliditetom zaposlena u medijima, na kojim radnim mjestima i u kojoj mjeri sudjeluju u kreiranju njihova sadržaja poslali smo upite na e-mail adrese pedesetak najvećih televizija i portala. Međutim, odgovore smo dobili od samo pet medija

TELEČI MEDALJONI U UMAKU OD VINA - obožavat će ih i najzahtjevniji gosti

Dolaze vam gosti, a nemate ideju što spremirati? Teleći medaljoni prava su stvar za ovu priliku. Hrskavi zalogaj koji je brzo gotov oduševit će vaše goste i vašu kuću će zapamtiti kao kuću gdje se dobro jede

[> Pošalji svoj recept](#)

IZDVOJENO

CROWDFUNDING KAMPANJA Podržite nastavak djelovanja Inkluzivne farme u Hrastovici

Udruga Golubica iz Vukovara provodit će projekt 'IRIS - Inkluzivne rute Istočne Slavonije'

GLOBALNA INICIJATIVA Sljedeća generacija lidera s invaliditetom radikalno će utjecati na naše živote

KAZALIŠTE ŽAR PTICA Počeo veliki projekt Inkluzivnog kazališta predstavom Mala Frida

VIŠNJA MAJSEC SOBOTA Lekcije iz povijesti, dio peti

Govoreći o dostupnosti moderne, adaptivne odjeće za osobe s invaliditetom, spomenuli smo da domaći modni mediji jako slabo pišu o modnim trendovima na inkluzivan način, iako globalna scena postoji i razvija se sve više.

Slična je situacija i što se drugih tema tiče - mainstream mediji uglavnom otvaraju teme kojima je u fokusu invaliditet, život s invaliditetom i neke nužno povezane teme, poput socijalne pomoći ili osobne invalidnice. Onaj mali dio preostalih članaka najčešće su priče kojima je cilj izazvati sažaljenje ili koje prikazuju osobu koja nije samostalna, pa je unatoč tome nešto 'uspjela postići' i treba nas 'inspirirati'.

Uz to, neki od naših medija i dalje se bore s osnovama, poput korištenja odgovarajuće terminologije za osobe s invaliditetom, pokazuje [Izješće pravobraniteljice za osobe s invaliditetom za 2022.](#) To pokazuje na koliko je niskoj razini novinarstvo trenutno, iako su mediji ti koji bi trebali biti avangarda i mijenjati percepciju o osobama s invaliditetom.

Nastojeći saznati koliko je osoba s invaliditetom zaposlena u medijima, na kojim radnim mjestima i u kojoj mjeri sudjeluju u kreiranju njihova sadržaja poslali smo upite na e-mail adrese pedesetak najvećih televizija i portala. Međutim, odgovore smo dobili od samo pet medija.

Jedan od njih je mali portal na kojemu rade samo članovi obitelji. Drugi odgovor stigao je s HRT-a - rekli su nam da je na HRT-u zaposleno 65 osoba s invaliditetom, od ukupno 2755 zaposlenih. U izjavi su naveli i da su sve osobe s invaliditetom uključene u radne procese, 'od tehnoloških, programsko-produkcijskih i administrativnih procesa, ovisno o ugovoru o radu i opisu poslova radnog mjesta, kao i medicinskim indikacijama, pri čemu se vodi posebna briga o prilagodbi ako je potrebna'.

Na Slavonkobrodskoj televiziji (SBTV) zaposlena je jedna osoba s invaliditetom, od ukupno 24 zaposlenih.

- Osoba radi uglavnom na poslovima režije, montaže i povremenog snimanja, a jedino je bila potrebna prilagodba radnih smjena kad osoba mora biti duže na bolovanju zbog liječenja. Nastojeći svi kao radne kolege maksimalno olakšati posao i omogućiti izbivanje iz firme kad god treba - rekli su nam.

Iz šibenskog portala TRIS povezali su (ne)mogućnosti zapošljavanja osoba s invaliditetom sa stanjem u sektoru neprofitnih medija. Njihov novinar Goran Šimac rekao je da u TRIS-u 'sada nema nijedne zaposlene osobe zbog općepoznate situacije s teškoćama u financiranju nezavisnih medija. Ipak, Antonio Milanović, inače osoba s invaliditetom, naš je stalni suradnik već pet godina (ali sa skromnim honorarom za rad). Osim njega stalni smo suradnici svega još nas dvoje (s povremenom naknadom za rad), te još nekolicina koji na svoj zahtjev s nama surađuju bez naknade, potpuno volonterski'.

Naveo je također da Milanović ima svoju stalnu kolumnu i autonomiju u odabiru tema i formi, stoga sudjeluje i u kreiranju tekstova koji se ne moraju nužno odnositi na problematiku osoba s invaliditetom.

- Ipak, s obzirom na to da je u tu problematiku najupućeniji, najčešće su tema njegove kolumne okolnosti osoba s invaliditetom, a u informativnom programu, kažu, kao i u emisiji Provjereni, redovito promoviraju jednakost i rade na osvješćavanju problematike zapošljavanja osoba s invaliditetom, ali i na pronalascima adekvatnih rješenja problema koji postoje u tom segmentu.

- Jedan od brojnih primjera unutar emisija zabavnog programa je i suradnja sa sportašicom s amputiranom potkoljenicom, Majom Drobnačković, koja je kao kandidatkinja sudjelovala u natjecateljskom plesnom showu 'Ples sa zvijezdama' te dogurala do polufinala showa i tako svojom inspirativnom životnom pričom i sjajnim zalaganjem pokazala kako ne postoje prepreke te da nikada ne treba odustati od života i rada na sebi - rekla je Lidija Bukovac, voditeljica PR-a i korporativnih komunikacija Nove TV.

Također je istaknula 'višegodišnju kontinuiranu suradnju s tvrtkom koja zapošljava više od 50 posto zaposlenih osoba s invaliditetom, na način da naručujemo redovito njihove proizvode i tako doprinosimo radu te tvrtke'.

Na kraju, spomenula je da je Nova TV vrlo otvorena kad je u pitanju zapošljavanje osoba s invaliditetom, no da se one izrazito rijetko javljaju na natječaje.

Iako je par navedenih odgovora daleko premali uzorak da bi dobili kompletnu sliku o položaju osoba s invaliditetom kao radnika u medijima, ipak možemo primijetiti da su zaposlenja više iznimke nego pravila - ili su rezultat truda manjih ambicioznih medija ili ispunjavanje zakonske obaveze kvotnog zapošljavanja.

To nam potvrđuje i Tomislav Goll, direktor programskih sadržaja i glazbeni urednik na Radiju 92FM.

- Osobe s invaliditetom jako teško ulaze u medije, uz par izuzetaka. Teško je pristupiti nekom mediju i objasniti da možda raditi sve što može i 'zdrava' osoba. Većina medija ima arhitektonske barijere, pa je teško doći na posao ili obavljati radne zadatke u gradu.

Dalje ističe da su problem i predrasude prema osobama s invaliditetom.

- Prva reakcija na čovjeka u kolicima najčešće je da on ima ograničene mentalne sposobnosti. Primjer je moja dijagnoza, ja imam neuromuskularno oboljenje, a mnogi misle da imam i neki problem s glavom, jer sam u kolicima, što je apsolutno pogrešno. Naravno da moć zapažanja, razmišljanja, sastavljanja teksta ili rađenja priloga ne ovisi o tome da li imaš invaliditet ili ne, osim ako je riječ o nekom teškom mentalnom problemu. Stigma koju nosimo kao osobe s invaliditetom postoji i teško ju je razbiti dok ne stupiš u direktni kontakt, razgovaraš s ljudima i otkriješ da oni mogu raditi divne, fantastične stvari iako se teže kreću. Novinar s invaliditetom može biti samo za pohvalu, jer će imati neki širi pogled i pristupat će temama iz jednog drugog ugla.

Radio 92FM, na kojem je Goll zaposlen, osnovalo je Društvo multiple skleroze Brodsko-posavske županije. Zbog toga je još uvijek specifičan medij i na hrvatskoj i na europskoj sceni, rekla nam je Irena Vukas Čufalar, glavna i odgovorna urednica. Tomislav Goll nastavio je priču rekavši da se prije devet godina napokon pojavio projekt kroz koji su on i kolega Željko Mužić, predsjednik Društva multiple skleroze i predsjednik Gradskog povjerenstva za osobe s invaliditetom, mogli nabaviti opremu.

- Ja sam na radiju već dugih četrdesetak godina, a cijelo vrijeme tinjala je ideja da se pokrene nezavisni radio koji bi prenosio neke druge teme, ne one koje politika određuje. Oprema je bila najveća prepreka u ostvarenju te ideje. Između 164 projekta odabrani smo kao najkvalitetniji, a financijeri su bili oduševljeni, jer smo **jedini** radio u EU koji je pokrenula druga osoba s invaliditetom, a koji radi 24 sata i ne donosi samo priče o osobama s invaliditetom nego se bavi i svim drugim temama, samo iz drugog fokusa, na malo drugačiji način, uz puno dobrih glazbe i jako malo reklama, s puno priča iz lokalne zajednice i problema koji muče neke obične ljude - prepričava Goll.

Da bi radio učinili pristupačnim napravili su osnovnu prilagodbu - prilagodili ulaz i napravili rampu za stepenice. Ostatak prostora napravljen je u jednom nivou.

- Radne stolove i pribor koji koristimo nije bilo potrebe prilagođavati, jer se nas dvoje, dvije osobe s invaliditetom, od ukupno pet osoba zaposlenih na radiju, time možemo služiti bez teškoća - kaže Goll.

- A za samo sudjelovanje u eteru nema prepreka - dodaje glavna urednica i stoga, osim spomenutih zaposlenih, ovaj radio okuplja dvadesetak volontera koji povremeno rade emisije o temama koje ih zanimaju. Na primjer, volonterke koje rade u skloništu za napuštene životinje rade emisiju o životinjama, čovjek koji voli jazz radi emisiju o jazzu i slično.

Osim po osnivaču koji nije politička stranka ili privatnik i po odabiru drugačijih tema, od komercijalnih medija razlikuju se po tome što im baza nisu reklame nego kvalitetan sadržaj i projekti na kojima rade. Također, i pristup temama je drugačiji. Najprije, koriste dugogodišnje iskustvo i uključenost zaposlenih i volontera u pokret osoba s invaliditetom u Hrvatskoj i Europskoj uniji. Osim što je programski direktor, Goll je trenutno dopredsjednik Hrvatskog društva distrofičara, generalni tajnik Europske asocijacije udruga osoba oboljelih od neuromuskularnih bolesti (EAMDA, European Alliance of Neuromuscular Disorders Associations) i njihov delegat u Euromuskularnom forumu osoba s invaliditetom (EDF, European Disability Forum). Svoje iskustvo iz ovih organizacija prenosi u eter i na taj način širi lepezu tema.

Potom, temama prava osoba s invaliditetom bave se aktivistički - kroz razne akcije i kampanje.

- Volimo povezivati društvene skupine i predstavljati zanimljive ljude i događaje u našem radio-dvorištu. Kreiramo i vodimo i radionice (od škola, fakulteta, udruga) o medijskoj pristupačnosti i predstavljanju osoba s invaliditetom u društvu i medijima. Glavni izvor financiranja je projektno, tako da ipak, uz našu novinarsku neovisnost ovisimo o rokovima i natječajima. Ipak, dokazali smo da je ovaj model društveno angažiranog medija postojan i vjerujemo da ćemo biti još prepoznatljiviji - objašnjava Vukas Čufalar.

Treće, programsku shemu grade i na suradnji s udrugama. Njihov radijski prostor što se udruga tiče potpuno je otvoren.

- Sve udruge koje na području županije postoje mogu doći i reći 'imamo akciju sutra' i dobit će medijski prostor. Trebalo nam je otprilike pet godina da udrugama objasnimo da smo mi njihov servis i da im stojimo na raspolaganju. Sad su se konačno počele i same javljati, prenositi informacije, obavještavati nas kad se nešto događa pa te informacije koristimo - rekao je Goll.

Navedeni primjeri ujedno su odgovor i na naše pitanje kako promijeniti perspektivu o osobama s invaliditetom u medijima i doživljaj osoba s invaliditetom kao medijskih radnika.

- Treba uporno govoriti o problemima i naglašavati ih. Radio je još uvijek jedan jako moćan medij. Najslušaniji je po svim anketama, diskoni mediji su se prestali kupovati, televizija se gleda samo u jakim terminima kad je nešto što te baš zanima, jedan dio pažnje prešao je na digitalne medije, a radio se sluša svuda u onim u svakoj kući, i u svakom autu, i onda ti imaš mogućnost da utječeš na neku kolektivnu svijest i mijenjaš tu svijest na bolje - objašnjava Goll.

Potom navodi primjer iz vlastitog iskustva.

- Kad deset, dvadeset ili stotito puta prozovete nekoga tko je neodgovoran i ne radi ono što bi trebao, onda će biti rezultat. Kao Gradsko povjerenstvo napravili smo vodič za osobe s invaliditetom po Slavonskom Brodu i dokazali da je 80 posto svih zgrada koje su u javnoj upotrebi nepristupačno. Šokantan podatak je bio da javni bilježnik nije pristupačan, sve apoteke u gradu nisu pristupačne, glavna bolnica ima lift, ali je zaključan i možete ući samo ako se pristupite portiru da otključa. S obzirom na to da vršimo pritisak na odgovorne pomak se osjeti. Vršili smo pritisak na HZZ, ugradili su rampu, vršili smo pritisak na županiju Brodsko-posavsku, ugradili su lift. Kad se aktivno posvetiš nekom problemu, nakon par godina dolazi do rješenja, onda ljudi uvide da to je u njihovu korist - zaključuje.

Drugi mediji mogu samo slijediti primjer Radija 92 - traži se angažiranost i istraživačka žar, želja za obrazovanjem i pomicanje perspektive s invaliditeta na važne stvari i odbaciti predrasude. Jedino rade na taj način, mediji najprije trebaju riješiti osnovne probleme - ukloniti fizičke prepreke i objasni predrasude. Jednom na taj način možemo očekivati pozitivne promjene u medijima.

Ana Vragolović

Članak je napisan uz financiranje potporu Agencija za elektroničke medije temeljem Upraguma ugovaranja novinarskih radova u elektroničkim publikacijama.

Objavljeno: 18.10.2023

Povezane vijesti

OSOBE S INVALIDITETOM U MEDIJSKOJ I MODNOJ INDUSTRIJI Postoji li inkluzija na modnim pistama?

Natatoč problemima, čini se da globalna modna industrija postaje inkluzivnija te da se pojavljuje više prilika za modele s

JEDNAKE MOGUĆNOSTI Slijepi i slabovidni uglavnom su medijski nevidljivi i teško zapošljivi

Cilj projekta je ojačati kapacitete i sposobnosti osoba s oštećenim vidom za samostalan život, za aktivnije traženje

OSOBE S INVALIDITETOM U MEDIJSKOJ I MODNOJ INDUSTRIJI Inkluzivna odjeća je potreba, a ne luksuz

Zaboravlja se da bi i osobe s invaliditetom htjele nositi odjeću koja, prvenstveno, pristaje njihovom tijelu, možda izraziti

AGENCIJA ZA ELEKTRONIČKE MEDIJE Analiza prilagodbe sadržaja osobama s osjetilnim invaliditetom

Javna televizija napravila je određeni iskorak te postupno raste broj sadržaja s dostupnom audio deskripcijom, ali i

KUĆA EUROPE U ZAGREBU Post-pšenarna konferencija za medije i susret s predstavnima gluhošlijepih osoba

Nadamo se da će novi saziv Europskog parlamenta nastaviti što je započeto, jer je gluhošlijepoća u Europi još uvijek

ANKA SLONJŠAK Stereotipi o osobama s invaliditetom u hrvatskom medijskom prostoru

U hrvatskom medijskom prostoru i dalje su prisutni poput 'osobe s posebnim potrebama', 'invalidi',